

At leve sammen med andre er at opgive stræben efter total kontrol og klare linjer. Liv er lige dele forandring og stabilitet, bogstaveligt talt stofskifte, stof der skifter.

At leve sammen med er at glimtvis tilsidesætte sine egne interesser til fordel for andre, så det samlede økosystem får bedre levevilkår – en diplomatisk øvelse i indlevelse og sameksistens. Hvad kan vi ændre for at sikre bedst mulige vilkår for flest mulige beboere? At tænke probiotisk er også at opgive romantiske idéer om naturlighed og oprindelighed. Der er ikke nogen idealtilstand, hverken bagude eller forude.

At leve sammen med andre er også at acceptere, at man selv bliver ændret. At tilpasse sig til andres rytmer gør en anderledes. Man kan ikke få det begge veje – både være præcis den, man selv vil være, og samtidigt give rigtigt plads til at andre kan være til stede helt eller delvist på deres egne vilkår. Det er en konstant forhandling af flydende grænser, ikke en simpel udpegning af dit område og mit område. At tænke på denne måde er ikke at overgive sig totalt til det andet, men at finde på måder hvorpå flest mulige deltagere i systemet kan få det bedst mulige vilkår for stabilitet – ikke for altid stabilt og afklaret, men en opmærksomhed på hele systemets omskiftelige tilstand.

At lære at leve sammen med andre – at helt grundlæggende se sig selv som et væsen, der kun er til i en gensidig relation til andre liv – er et træde frem i en ny form. Ikke enestående, men forbundet, sammenfiltret, og flertydigt.

- Medicinhistoriker Adam Bencard 2026

Denne publikation er udgivet i forbindelse med udstillingsprojektet Frihed, Lighed og Sundhed, skabt af Kristoffer Ørum. Projektet vises på Ringsted Galleriet og Ringsted Sygehus i foråret 2026 som en del af udstillingsprogrammet SYMPTOM.

Projektet forestiller sig et dansk sundhedsvæsen, hvor gigantiske blå bænkebidere og andre leddyr har erstattet AI og automatisering. Alle elementer, der afbilder noget, som aldrig har eksisteret - video, relieffer, lyd - er AI-genereret med den kinesiske model WAN 2.2. Bænkebideren (*Oniscus asellus*) er ikke et insekt, men et landlevende krebsdyr, tættere beslægtet med hummere end med stuefluer.

Udstillingen omfatter videoinstallationen Leddyrsomsorg, 3D-printede bænkebidere og håndskårne skilte. Teksterne i tofoldere er forfattet af henholdsvis Kristoffer Ørum og Medicinhistoriker Adam Bencard.

www.oerum.org
www.ringstedgalleriet.dk

Udstillingen er støttet af: Statens Kunstfond
Augustinus Fonden Louis-Hansens Fonden Det
Obelske Familiefond Ny Carlsbergfondet Ernst B.
Sund Fonden Billedkunstrådet i Ringsted Kommune
Øernes Kunstfond Kulturregion Midt- og
Vestsjælland

Frihed, Lighed og Sundhed

REGION SJÆLLAND
RINGSTED GALLERIET

Intet liv lever alene bænkebidere, bakterier og (pro)biotiske idéer

I 2007 udgav det amerikanske National Institutes of Health, en af verdens vigtigste medicinske forskningsinstitutioner, en rapport om vores forhold til mikroorganismer. Rapporten kom fra det såkaldte 'Forum on Microbial Threats', en arbejdsgruppe nedsat til at forstå det stigende problem med antibiotikaresistente mikroorganismer – et problem, som på verdensplan slår millioner af mennesker ihjel årligt, og som i længden truer de markante fremskridt for folkesundheden, som udbredelsen af antibiotika har medført og som vi er blevet godt og grundigt afhængige af. Antibiotikaresistens er et udbredt problem, som især trives der, hvor kampen mod infektioner er mest intens: Hospitalet. Men i lyset af denne alvorlige situation, så kalder rapporten i sin titel på en uventet handling i mødet med den mikrobielle trussel. Den kalder på fred og en vilje til at ville udforske sameksistens og samarbejde med mikroorganismene. Rapportens titel er Ending the War Metaphor: The Changing Agenda for Unraveling the Host-Microbe Relationship. Slut med krigsmetaforer, væk med 'dem mod os'.

Billedet af forholdet mellem mennesker og mikrober som en krig dominerede det meste af det 20. århundrede og lever på mange måder stadig i bedste velgående. Men den er et problem på mindst to måder. Først og fremmest, skriver forskerne, er krigsmetaforen et problem fordi det ikke giver et retvisende billede af den mikrobielle verden omkring os og den rolle, den spiller for vores sundhed. Vi er ikke sunde, jo færre bakterier, vi er omgivet af. Langt de fleste mikroorganismer, uanset om det er i vores omverden, på vores hud eller i vores tarme, er aktive medskabere af sunde biologiske relationer mellem dem selv og deres værter. Selvom nogle bakterier og virusser kan gøre os syge, så er det et fåtal af dem, der gør det. Og mange af dem gør det kun, hvis de dukker op uhensigtsmæssige steder (det er ikke rart at få E. coli i mavesækken,

men de lever fint i vores tarme, hvor de bl.a. hjælper til med at producere K-vitamin) eller hvis de mikrobielle miljøer, de befinder sig i, ikke er velfungerende.

For det andet, og lige så betydningsfuldt, så skriver forskerne, at en krig mod mikroorganismer i længden ikke er en krig, vi kan vinde. Både fordi de er ekstremt kompetente til at tilpasse sig til vores 'våben' hvis presset på dem er stort nok (mikrober kan tilpasse sig stort set alle tænkelige og utænkelige livsvilkår, og findes både på ydersiden af ISS, på den rengjorte hospitalsgang og i de dybeste have), og fordi de altså også spiller en positiv og skabende rolle for vores sundhed. At bekæmpe dem uden forståelse for deres mange roller og egenskaber er uforvarende også en krig mod os selv. Som de skriver: "Put simply, the war metaphor must be replaced [...] or the bugs will win. We hosts are far better served by recognizing microbes as the allies they (mostly) are, and by making the best of our intimate alliances with them."

Der er altså god grund til at lære at leve med de mikrobielle andre. Men hvad vil det sige at forstå og leve med mikroorganismer – eller blå bænkebidere – som vores allierede? Hvis vi skal væk fra krigsmetaforer, hvilke metaforer skal vi så søge til, og hvilke slags praksisser følger med dem? Vi har været gode til at tænke antibiotisk – bogstaveligt talt mod livet. Måske skal vi øve os på at tænke mere probiotisk – med livet. På den måde er der måske også nogle mere generelle tanker om vores forhold til livet omkring, som vi kan bruge vores forhold til mikroorganismer til at tænke med og øve os på.

Probiotiske principper

Først og fremmest kan man måske tage ved lære af andre typer interaktioner end dem, der findes mellem modstandere. Vi kunne for eksempel trække på historier om og erfaringer fra interaktioner som venskaber, familieforhold og arbejdsrelationer, hvor social interaktion, gensidighed og tillid spiller

afgørende roller. Måske ville de kunne bruges til at gentænke, genopdage og genartikulere forholdet mellem os og de mikrobielle andre. Hvad ville der ske, hvis vi også tænker på vores tarmbakterier som vores venner? Som vores familie? Som vores arbejdskolleger eller naboer? Et lille eksempel på den slags tænkning fra virkelighedens verden: Der er flere og flere hospitaler og klinikker, der eksperimenterer med probiotiske rengøringsmidler som alternativ til mere kradse midler som klorin og deslige. Altså rengøringsmidler, der indeholder mikroorganismer, som skaber sunde mikrobielle overflader, hvor der er mindre plads til patogene mikroorganismer, og hvor der er mindre pres på de mikrobielle miljøer.

At tænke probiotisk er at skabe bedre vilkår og incitamenter for nogle typer handlinger end for andre. Jo mere man skaber miljøer i hvilke evnen til at ud- og nedkæmpe hinanden for at skabe plads til overlevelse, jo mere skaber man organismer, der er gode til at kæmpe mod andre og som har det som deres første respons. Slå nogen i hovedet længe nok, så finder de nok ud af at tage hjelm på og selv finde en kølle frem. At bruge mere antibiotika er at skabe mere liv, der kan modstå antibiotika.

At tænke i sameksistens er også at forsøge lære de andre at kende på deres egne vilkår, og ikke bare snævert fokusere på de steder hvor vi kan se eller hvor vi tror, at de påvirker os. En probiotisk praksis er altså også en øvelse i at forskyde sine egne interesser, i hvert fald i et stykke tid, for bedre at forstå et større system af sameksisterende aktører, hvis interesser ikke altid flugter.

Nye former for eksistens på tværs af arter kræver fantasi og nye historier, uanset om det foregår på et hospital eller i et kunstgalleri. At forestille sig et hospitalsvæsen sammen med bænkebidere er også en øvelse i og et redskab til at fortælle nogle andre, mere probiotiske historier.